

Marihuana skader hjernens utvikling

Bruk av marihuana under svangerskapet kan føre til svekkelse av kognitiv funksjon og atferdsvansker hos barnet. Effekten av marihuana formidles via cannabinoide reseptorer på nevroner i hjernen. Nå har en multinasjonal forskningsgruppe studert hvilken rolle de naturlige ligandene til cannabinoide reseptorene har (Science 2007; 316: 1212-6).

I dyremodeller ble det vist at endogen aktivering av CB1-cannabinoide reseptorer kontrollerer danningen av funksjonelle forbindelser mellom nevronene, bl.a. synaptogenesen. In utero-eksponering for cannabis kan forstyrre synapsedanningen ved å forsterke aktivering av cannabinoide reseptorene. Dette kan forklare langtids-effektene som er observert hos barn av mødre som har misbrukt marihuana under graviditeten.

Trening forhindrer beinbrudd hos eldre menn

Omtrent 50 % av kvinner og 25 % av menn over 50 år får beinbrudd pga. osteoporose. Både miljø og arv påvirker risikoen for utvikling av osteoporose, og treningens rolle hos aldrende menn har vært omdiskutert (PLoS Med 2007; 4: e199).

Svenske forskere har fulgt opp 2 200 menn fra ca. 50 års alder. Man registrerte livsstil og fysisk aktivitet, og fant etter 35 års oppfølging at 482 menn hadde hatt beinbrudd. Menn som hadde en stillesittende hverdag, hadde større risiko for hoftebrudd enn menn som deltok i sportsaktiviteter minst tre timer i uken. Ved avslutningen av studien hadde 8,4 % av veltrente menn hatt hoftebrudd, mot 20,5 % av dem som var minst aktive.

Forskerne konkluderer med at omtrent en tredel av hoftebruddene kunne vært unngått med trening.

Klorokin mot diabetes?

Hydroksylorokin er et antimalariamiddel som brukes i behandlingen av revmatoid artritt. Nå viser det seg at midlet også kan forebygge diabetes (JAMA 2007; 298: 187-93).

I en kohortstudie med ca. 5 000 pasienter med revmatoid artritt hadde de som brukte hydroksylorokin signifikant mindre risiko for å utvikle diabetes enn de som ikke brukte midlet. Pasientene ble fulgt opp i over 20 år.

Hasardratio blant klorokinbrukerne var 0,62 etter justering for konfunderende faktorer som kroppsmasseindeks og bruk av steroider (95 % KI 0,42-0,92). Jo lenger man hadde brukt medikamentet, desto lavere var risikoen.

Polymorfisme i gen gir økt risiko for fedme

Befolkningsstudier har avslørt en felles genetisk faktor som gir økt risiko for overvekt.

Genetiske faktorer spiller en betydelig rolle ved overvekt. Foreløpig er funnene inkonsistente når det gjelder kandidatgener forbundet med fedme. Engelske forskere har gjort helgenomsøk ved type 2-diabetes for å identifisere felles genetiske faktorer (1).

Analyse av enkelt nukleotidpolymorfismer hos personer med type 2-diabetes og kontrollpersoner avslørte polymorfismer som hadde sterk sammenheng med diabetes. Analyse av en slik polymorfisme i *FTO* (fat mass and obesity associated)-genet viste at assosiasjonen med diabetes nesten utelukkende besto i en effekt på kroppsvekt. En sammenheng mellom den bestemte genotypen av *FTO*-genet og risiko for overvekt ble bekreftet i 13 kohorter av barn og voksne med 39 000 deltakere. Homozygote for høyrisikoallelet veide 3 kg mer enn de som var homozygote for lavrisikoallelet.

– Det er første gang det er vist at en enkelt genvariant har så stor betydning for kroppsvekt i befolkningsammenheng. Funksjonen til *FTO*-genet er ukjent. Genet ble først identifisert i en mutant mus som hadde sammenvekste tær, sier stipendiat Teresia Wangensteen ved Avdeling for medisinsk genetik, Ullevål universitetssykehus.

Mennesker med en spesiell variant i *FTO*-genet har økt risiko for fedme. Illustrasjonsfoto Colourbox

– Studien viser hvordan et helgenomsøk kan identifisere nye kandidatgener for en sykdom. I dette tilfellet har man funnet et gen man ikke trodde hadde noen funksjon i energibalansen. Dette illustrerer at man nesten ikke kan tenke vidt nok i jakten på kandidatgener, sier Wangensteen.

Trine B. Haugen
trine.b.haugen@hf.hio.no
Tidsskriftet

Litteratur

1. Frayling TM, Timpson NJ, Weedon MN et al. A common variant in the *FTO* gene is associated with body mass index and predisposes to childhood and adult obesity. Science 2007; 316: 889-94.

Bør uterusmyomer emboliseres eller opereres?

Embolisering av symptomatiske uterusmyomer gir bedre effekt på kort sikt, men må vurderes mot behov for ny intervensjon.

Effekt og sikkerhet ved embolisering av uterusmyomer versus kirurgisk behandling er uavklart. I en randomisert studie med 140 kvinner med symptomatiske myomer har man nå undersøkt effekt på livskvalitet (SF-36) etter embolisering sammenliknet med kirurgi (1).

Det var ikke signifikante forskjeller i livskvalitet etter ett år, men kirurgigruppen hadde bedre symptomskår. Emboliseringsgruppen hadde kortere liggetid og kom raskere tilbake i jobb.

– Studien etterlater sentrale ubesvarte spørsmål, sier stipendiat Ane Cecilie Munk ved Kvinneklivnikken, Stavanger universitetssykehus.

– Hovedsymptomene ved myomer er blødninger og trykkplager. I studien ble blødningsplagene kun vurdert indirekte

gjennom livskvalitetsmål. Andre mindre invasive operasjonsmetoder som vaginal hysterektomi og laparoskopisk assistert hysterektomi er ikke vurdert, noe som ville hatt innflytelse på postoperativ liggetid og rekonvalesenstid. Hos 20 % i emboliseringsgruppen var ny behandling nødvendig – mange kvinner med langvarige plager velger derfor bort denne behandlingen.

Man bør også være forsiktig med embolisering hos kvinner i fertil alder med fremtidig ønske om barn. Begge behandlingsformer er gode alternativer, og embolisering gir mulighet for å behandle også inoperable pasienter. Det er viktig at kvinnene informeres grundig om fordeler og ulemper ved begge behandlingalternativene, sier Munk.

Kjetil Søreide
ksoreide@mac.com
Tidsskriftet

Litteratur

1. Edwards RD, Moss JG, Lumsden MA et al. Uterine artery embolization versus surgery for symptomatic uterine fibroids. N Engl J Med 2007; 356: 360-70.